

Digitális alapfogalmak kislexikona

N-Q

NEF – A Nikon D1 fényképezőgép által használt nyers adatformátum.

NiCd (Nickel Cadmium) – újratölthető akkumulátor típus, az első fejlesztések egyike. Mára szinte teljesen kiszorították a »NiMH akkuk.

NiMH (Nickel-Metal Hydride) – újratölthető akkumulátor típus, sokkal jobb feltöltési-kisütési hatásokkal, mint a korábbi »NiCd akkuk.

Noise – lásd »zaj

NTSC – Az USA-ban használatos 60 soros TV szabvány, illetve az ahhoz tartozó szintér.

Nyomdai film – Fényérzékeny film, amelyre a »levilágítás során kerül fel a »színkivonatoknak megfelelő kép. A filmet előhíva a nyomólemezt készítéshez használják.

Nyomatási méretet – A digitális kép mérete nyomtatásban; általában nem egyezik a képernyőn látott 100% mérettel. A nyomtatási méret egyszerűen számolható a kép pixelszámának és »felbontásának (dpi) hányadosaként. Ne feledjük, hogy dpi használatakor a hosszú hüvelykben (»inch) kapjuk!

OCR (Optical Character Recognition) – Optikai karakterfelismerés. Papíron meglévő, beszkenelt szöveg átalakítására szolgál. Mivel a szkenneléskor az oldalt képként értelmezi a számítógép, az OCR programra van szükség, hogy ebből szerkeszthető szöveget kapjunk, anélkül, hogy újra be kellene gépelnünk. Az egyik legismertebb OCR szoftver a magyar fejlesztésű Recognita.

Ofszet nyomás – A ma legelterjedtebb nyomtatási forma. Síknyomtatás, azaz a nyomólemez felületéből nem emelkednek ki, illetve mélyednek bele a rajzi elemek. A nyomólemez egyes területei víztaszítók, míg mások vízszerezők. Az előbbieken megmarad az olaj alapú festék, míg az utóbbiakról leperreg, így alakul ki a rajzolat, ami egy közvetítő gumihenger segítségével jut a papírra.

Opacity (áttetszőség) – lásd »átlátszóság

Operátor – Számítástechnikai szakember, aki a grafikai, illetve kiadványszerkesztő programok használatával, a »layout alapján megvalósítja a grafikus/tervező elképzeléseit. Sok nyomdában, illetve grafikai stúdióban ma már a grafikus és az operátor ugyanaz a személy.

Optikai felbontás – szkennerek jellemzője, a valódi, tényleges felbontásra, és nem a matematikai közelítésekkel számított (»interpolált) értékre vonatkozik.

Optikai Zoom – Fényképezőgépek esetében a valódi zoom objektívet jelenti, nem pedig a sokkal rosszabb eredményt adó »digitális zoomot, ami a fénykép középső részének »interpolált nagyítása.

PageMaker – Eredetileg az Aldus, később az »Adobe cég által fejlesztett tördelő és kiadványszerkesztő program. Árához képes professzionális szolgáltatást nyújt, könyvek és elsősorban szöveges anyagok tördeléséhez megfelelő.

PAL – Szerte a világon használatos 50 soros TV szabvány, kivéve az USA-t és Japánt.

Palettás kép (Indexed Color) – 8 »bit »színmélységű kép, ahol egy előre meghatározott palettán tárolunk legfeljebb 256 színt, a kép pixelei pedig ezekre a színekre hivatkoznak. Elsősorban az interneten elterjedt megoldás, különösen a »GIF formátumnak köszönhetően.

Panoráma kép – Sorozatfelvétellel készített széles kép, amely egy bizonyos pontból körben ábrázolja a látványt. Általában erre készített szoftverre van szükség az egyes felvételek összefűzésére, de ilyen számos digitális fényképezőgéphez mellékelnek. A panoráma kép készítéséhez nagyon ajánlott vízszintezett állványt használni, különben a program sem biztos,

hogy megbirkózik a pontos illesztéssel.

Pantone – Színkódolással és festékekkel foglalkozó cég, színazonosító rendszerük gyakorlatilag szabványnak tekinthető. A cég által készített színskálákon felsorolt színekhez egy-egy kódszám tartozik, amely alapján a nyomda pontosan tudja, milyen színű festéket állítson elő. Elsősorban »direktszínek megadásához használják, de sokszor általános célokra – például céglogó színeinek meghatározására – is a Pantone számot adják meg.

Parallaxis – Közeli fényképeken megfigyelhető jelenség, ahol a kereső és az objektív közötti távolság már relatíve számottevő, így nem azt látjuk, amit fényképezünk. Ez a probléma tükröreflexes és LCD keresős digitális fényképezőgépek esetén nem jelentkezik.

Párhuzamos port – Csatolófelület a számítógépen; leggyakrabban nyomtató vagy szkennert csatlakoztatására használják, de az »USB szabvány terjedésével egyre inkább háttérbe szorult.

Paths (görbe) – lásd »Bézier-görbe
Pattern Dither (árnyalás mintával) – Az árnyalás (»Dither) egyik formája, ahol az árnyalatot adó képpontok előre meghatározott mintázatba rendeződve helyezkednek el.

PC Card – Olyan, bankkártya méretű eszköz, amely tartalmazhat akár »Flash memóriát vagy bővítőkártyát (hálózati kártyát, modemet vagy akár merevlemezt), elsősorban hordozható számítógépek számára. Két méretben terjedt el: a »Type I, illetve II kártyák egyszeres, míg a »Type III kártyák kétszeres bővítőhely-magasságot igényelnek.

PCD – lásd »Kodak PhotoCD

PCMCIA – A hordozható számítógépek bővítőhelye(i), ahová a PC Cardok illeszthetők. A megfelelő adapterrel az egyik leggyorsabb adatátvitelt biztosítja a CompactFlash, illetve SmartMedia kártyákról.

PCX – A PC-ken az egyik legrégebbi képfarmátum. Minden esetben alkalmazza az »RLE tömörítést és szinte minden ismert festőprogrammal megnyitható. Számos – javarészt idejérmúlt – változata miatt ma már használata nem tanácsos. Nyomdai használatra nem alkalmas, hiszen a CMYK rendszert nem ismeri.

PDF (Portable Document Format) – Az Adobe által az »Acrobat szoftvercsaládhoz fejlesztett fájlformátum. Platform-független, szöveget, képet, vektoros ábrát és betűtípusokat (fontokat) egyaránt képes tárolni, így bármilyen kiadványt képes megjeleníteni az ingyenes Acrobat Reader. PDF fájl már több programból is készíthetünk, és néhány szoftver lehetőséget ad a megnyitásukra is, bár olyan módon szerkeszteni a PDF-et, ahogy például szövegszerkesztőknél megszoktuk, nem lehet. A PDF állomány jelentősen tömöríti a benne tárolt adatokat, még hozzá az azok típusához legmegfelelőbbnek ítélt módszerrel. Emellett interaktivitást is rendelhetünk a fájlhoz, linkeket, űrlapokat készítve így.

Pen (toll) – A grafikai szoftverekben (elsősorban az Adobe programjaiban) a vektoros rajzoláshoz használt eszköz.

Photo CD – lásd »Kodak PhotoCD

Photoshop – Az »Adobe cég által fejlesztett képszerkesztőprogram. Ma már a digitális képfeldolgozásban és nyomdai előkészítésben szinte szabványnak számít.

PICT – Ez a formátum a »Macintosh számítógépek alapvető képi formátuma. Bár minden Mac ismeri, nyomdai felhasználása nem javallott, mert nem

támogatja a »CMYK színteret. Ismeri a »JPEG tömörítést is, de ehhez a »QuickTime-ra is szükség van.

PictureCD – A Kodak szolgáltatása amatőr fotósok számára; az előhívott 35 mm vagy APS képeket digitalizálva helyezik el a CD-n, 1534×1024 »pixeles méretben. Egy lemezre egy tükercs filmet írnak fel.

Pixel (képpont) – Pixelnek nevezük a kép egyes pontjait, ami önálló színnel rendelkezik. Ha a képpontok kellően kicsik, azaz a »felbontás nagy, szemünk nem tud különbséget tenni az egyes négyzetek között és folyamatos árnyaltokként észleljük a látványt. A szkennerek és a digitális fényképezőgépek minden esetben pixeles képet adnak.

Plug-in – Bővítmény; a különféle programok működését kibővíítő program modulok, amelyek önállóan nem képesek futni. A Macromedia szoftvereiben Xtra, a Quark szoftvereiben XTension néven találjuk ezeket.

Plug-n-Play – »Macintosh és Windows alatt működő automatizált telepítési folyamat, amivel külső egységeket csatlakoztathatunk. A csatlakozás pillanatában az operációs rendszer felismeri az eszközt és automatikusan telepíti hozzá a megfelelő meghajtóprogramot, illetve ha nem tudja, felszólítja a felhasználót, hogy telepítse.

PNG (Portable Network Graphics) – Veszteségmentes eljárással tömörített 8 vagy 24 bites kép, amelyhez maszkcsatornát is menthetünk. Elsősorban internetes célokra szánják, nyomdai felhasználásra alkalmatlan.

Portrait (álló) – Álló arányú kép, ahol a szélesség kisebb, mint a magasság. Lásd még »Landscape.

Port – Csatolófelület. PC-ken háromféle alaptípus terjedt el: »párhuzamos, »soros és »USB.

PostScript – A PostScript platform-független lapleíró nyelv, a nyomdai előkészítésben de facto szabvány. A PostScript nyelv képes vektoros rajzok, pixeles képek, szöveg és fontok mellett olyan információkat is tárolni, illetve közvetíteni, mint a rácselforgatás vagy a rácselforgatás. A PostScriptet nem fájlformátumnak fejlesztették, ezért megnyitása és szerkesztése nehézkes, csak kevés program képes rá. Helyette érdemes a szintén PostScript alapú »EPS fájl használni.

ppi (pixels per inch) – A felbontás mértékegysége, az egységnyi hosszszon elhelyezkedő »pixelek számát adja meg; lényegében azonos a »dpi-vel.

Print Size – lásd »nyomtatási méret.

Process colors – A nyomdai alapszínek (CMYK), általában a »direktszínektől megkülönböztetve.

Profil – Jellemzőket tároló fájl, általában ICC vagy ICM kiterjesztéssel, amely egy adott berendezés színtani adatait tartalmazza és a színkezelő rendszer használja fel a működéséhez. Ilyeneket találunk az operációs rendszerben is (ColorSync – Mac; ICM – Windows), vagy készíthetünk magunk is, bár ehhez általában költséges kalibráló berendezésekre és szoftverekre van szükség.

Proof – Magyarul próbanyomást helyettesítő eljárás; olyan eljárás, amelynek során megpróbálunk minél pontosabb és színhűbb képet kapni a nyomdai végtermékről. Lehet digitális, ahol »tintasugaras, »lézer vagy »hőszublimációs berendezésen készül a kép, közvetlenül a fájlból, vagy analóg, ahol a kész »nyomdai filmek felhasználásával állítják elő a színes képet. Ez utóbbi a rácstrukúra ellenőrzésére is lehetőséget ad.

PSD – Az Adobe »Photoshop saját formátuma. Természetesen Photoshopban minden beállítás (rétegek, görbék, csatornák stb.) elmenthető ebben a formátumban. Egyes fejlettebb programok, mint az Adobe Illustrator vagy az InDesign a Photoshop képet közvetlenül képesek megnyitni és értelmezni.

QuarkXPress – A Quark szoftvercég által fejlesztett kiadványszerkesztő program; a legelterjedtebb ilyen szoftver.

QuickTime – Az Apple által fejlesztett mozgókép szabvány. Macintoshon a QuickTime lejátszó rendszer tartozék, Windows alá külön kell telepíteni. A fájlok kiterjesztése MOV vagy QT. Digitális videó mellett VR panorámák és 3D fotók is készíthetők QuickTime-ban.

QVGA (Quarter-VGA) – Negyed VGA »felbontás (320×240 »pixel), elsősorban digitális videónál használják.

Jakab Zsolt
jakab@fontolo.hu